Ч. 15 (10.983). Львів, субота 22. січня 1927. Opłata pocztowa opłacona ryczałtem. Рік XLV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10. II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 лр., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 леї, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Політика репресій.

Львів, 21. січня 1927.

Політика репресій — це perpetuum mobile відродженої Польщі. Є це єдиний аргумент і єдиний спосіб „розвязки" національного питання українського і білоруського. Відповідю на всі еманципаційні змагання українців і білорусинів є репресії — і нішо більше.

Вже нераз зупинялися ми над цими засобами „розвязки" національного питання в кривавій смузі між Сходом і Заходом; вже нераз вказували на вибухову силу національних рухів; вже нераз підносили ми конечність позитивної розвязки українського й білоруського питання в сучасній Польщі по лінії права нації. Перед двома місяцями довше зупинялись ми на присвячених цій безспірно актуальній справі статтях швайцарського органу („Basler Nachrichten"), що — представивши всі три відтінки перманентно воєнного фронту (білорусько-литовського, українського й бесарабського), — писав:

„З представлених загально відносин на просторі, що простягається між Росією і Заходом, ясно, що в цій частині нашої землі великі національні групи, міліони й міліони людей стоять у відкритій боротьбі між собою, іншими словами, що тут маємо ту експльозійну матерію, яка кожної хвилі може загорітися і може бути доведена до стану вибухування. На основі аналізи відносин у ріжних областях треба сказати, що европейське громадянство тільки тоді знову може дійти до налагодження взаємин на господарській базі, коли передтим буде вирішена проблема мирного співжиття національностей і народів".

Обєктивний голос безстороннього обсерватора не находив ніколи і не находить ніякого відгомону в Польщі. „Вирішення проблеми мирного співжиття національностей і народів" відбувається в Польщі засобами нечуваних утисків і переслідувань. Колиб в одну цілість зібрати всі прийоми, способи і засоби польської „національної політики" (головно у відношенні до українців і білорусинів), то справді була би це страшна, кривава епопея знущань, переслідувань, заборон, арештувань, присудів і тюремщини. В довгій смузі, що тягнеться від Литви і Латвії по Прут, а опісля переступаючи теперішню румунську границю — по Чорне Море, на протязі останніх вісьмох літ приноровлювано все, що підходить під найбільш вирафіновані засоби репресійної політики. Мінялися уряди в Польщі, замість крайніх реакціонерів приходили до голосу „революціонери" і „санатори", але режим не лише не мінявся, але тим більше загострювався, чим більше медово ліберальними фразами насичувано публичну опінію, чим завзятіше деклямовано про такі високі речі, як „моральна санація", „слушність", „справедливість" і т. і.

Після великанського і жорстокого процесу у Володимирі на Волині і підготовлюваного масового процесу в Луцьку, прийшла черга на Білорусь, де від кількох літ (від часу процесу т. зв. білоруської повстанчої організації) не було масової провокації і масових арештів. А прецінь польське репресійне perpetuum mobile мусить бути у вічному руху. Воно не може зупинитися, мусить вічно крутитися, розторощуючи направо й наліво, бо інакше та пекельна машина втратилаб свій змисл, своє призначення. А вонаж є єдиним винаходом відродженого до державного життя і принятого в сімю вольних народів польського народу.

Політична поліція розпочала від кількох днів переводити ліквідацію найсильнішої білоруської політичної організації — Білоруської Сел.-Роб. Громади. Заснована меньш-більш перед роком Білор. Сел.-Роб. Громада розпочала організацію білоруських селянських мас на досить радикальній плятформі. Під політичним оглядом, спираючись на принціпі про самоозначення народів, видвигнула вона зєдинення білоруських земель в одній **незалежній** білоруській республиці під владою селян і робітників. Одночасно політичну діяльність тієї організації пронизувало змагання до створення тісного соціялістичного союзу між европейськими народами. Союз селян і робітників у спільній боротьбі проти капіталістичного визиску і націоналістичного гніту, гасло селянсько-робітничого уряду, перехід великовласницької землі в селянське посідання без викупу, знесення осадництва, перекинення тягару податків на богаті кляси, скорочення часу військової служби і перехід до народньої міліції, рідна мова в школі, адміністрації і суспільному житті, религійна свобода — ось в загальному ті основні гасла, які стали товчком організації білоруських мас.

В короткому часі Громада скупчила в своїх рядах понад 60 тисяч членів, зорганізованих в 1.600 партійних гуртках. Розбудова організацій при допомозі численної преси, відозв, летючок, віч, зібрань, нарад і сходин скорим кроком поступала вперед. Одначе цей справді американський організаційний розмах при масовому гуртуванні носив в собі й зародки теперішньої катастрофи. Нерозбірчивість у засобах боротьби не лише у відношенні до ворогів білоруського народу, але й білоруських демократичних партій („Сел. Союз", христ. демократія о. Станкевича) створювала враження, що Громада своєю формою прикриває комуністично-інтернаціональний рух. Польські чинники, уряд і партії, що досі жирували на білоруській території („Визволєнє", ПпС. і політична поліція), вхопилися тих позорів, щоби репресіями розторощити організацію, нагнати страху населенню і з одного боку припинити всякі еманципаційні змагання білоруської маси, а з другого повернути польським партіям утрачений терен.

З цією метою політична поліція вже зразу ввела провокаторів у масову організацію, приготовляючи „дані" для її катастрофальної ліквідації. Після докладної підготовки приступлено до здійснення наміченого пляну. З прикметним польській дефензиві розмахом приступлено до масових репресій. Насилуючі основні постанови конституції, арештовано чотирьох послів Білоруської Громади з головою посольського клюбу Бр. Тарашкевичем на чолі (з цілого пос. клюбу Біл. Громади остав на волі поки-що тільки єдиний пос. Юрій Соболевський, який недавно опустив вязничні мури). Арештовано їх мнимо на горячому вчинку (in flagranti), запідозрених у праці в користь сусідньої держави, хоч одного посла арештовано на двірці (як сідав у поїзд), другого в його хаті і т. і. Одночасно ці арештування звязано з трусами у комуністичних партійних осередках у Варшаві, Познані і на Поморю, щоби таким чином підтвердити лучбу Білор. Громади з нелєгальним у Польщі комуністичним рухом.

Пресова служба польських офіційних і неофіційних установ приспішено рознесла по всім усюдам нову „сензацію", обставляючи її найріжнороднішими видумками, як великі грошеві засоби від Комінтерну, найдені в арештованих (коли тимчасом тільки в одного-одинокого пос. Тарашкевича найдено 20 долярів), фінансування „переворотової акції" білоруським банком (що вже виявилося звичайним наклепом, а управа банку заповіла виступ проти клеветників на судовій дорозі), списи платень агітаторів по 150 до 200 долярів місячно (коли тимчасом платні партійних інструкторів виносили по 65 зол. місячно) і т. і.

Арештовані посли сидять у тюрмі, міністр справедливости не розпоряджає ніякими позитивними інформаціями (що вказує на те, що їх треба буде дофабриковувати), маршал Ратай не користає з прислугуючих йому конституційних прав у відношенні до факту арештування послів, бо має вічні „сумніви", взагалі йде гра на проволоку, щоби використати час і створити основу під цей небуденний епізод в ланцюгу репресійної політики.

Густо розсіяні тюрми на Білоруси знову сховали в своїх сирих мурах **три сотні** свідомих білоруських діячів і народніх робітників. Сумніваємося, чи широко приноровлювана політика репресій спинить змагання білоруського народу до національного і соціяльного визволення. Хиба навпаки — прискорить розвязку національного питання в Польщі, по лінії права нації, створюючи ореол мучеництва біля народніх діячів і робітників. Весь народ знатиме, що вони несуть свій хрест за справу загальну, народню, за визволення білоруського народу. Одночасно й увесь світ довідається, якими „ліберальними" засобами „розвязує" Польща національне питання, а це може тільки помогти справі поневолених народів. Ще одна така „афера" і опатентована в Польщі політика репресій діждеться свого остаточного і неминучого банкротства.

На Далекому Сході.

Китай як чинник світової політики.

(Від власного кореспондента.)

Берлін, 16. січня 1927.

Капітуляція Англії перед грядучим китайським націоналізмом, що зазначилася найяркіше зняттям англійської хоругви в старій англійській концесії в Ганкав (від 1858-го року) та офіціяльними переговорами нового англійського посла в Китаю з південно-китайським, кантонським правительством, звернула на ново пильну увагу на події світового значіння, що відбуваються або підготовляються у Східній Азії над Великим Океаном, а зокрема в Китаю.

Щоб поінформувати наших читачів з положенням в цій країні, позволю собі передати тут короткими словами статтю доброго знавця китайських справ д-ра **Ганса Цека**, що появилася в останньому числі поважного берлінського журналу „Geopolitik" за грудень м. р.

Для пересічного европейця лежить Китай поза границями конкретного представлення. Про його істнування знають загально, але тим фактом вичерпується здебільша наше знання про край, що займаючи 11 міліонів квадр. кільометрів простору й обіймаючи майже 450 міліонів людности, уявляє собою невичерпане джерело вивозу й не менше важний терен для чужого ввозу й тому здавен давне притягав увагу чужих народів.

Китай аж до половини XIX-го століття жив своїм власним, відокремленим життям, відбиваючи всі спроби чужого посягання. Щойно в сорокових роках минулого століття вступив Китай в рямці світової політики, отворивши свої пристані, а зокрема Кантон, Шангай і Гонґконг, для світової торговлі та признавши спершу англійцям, а потім також американцям і французам кольоніяльні **концесії**.

Новим інтрузам здавалося, що маючи за собою оружну силу, зможуть легко опанувати весь цей богатий край та використати його для своїх цілей на зразок Індій, або інших кольоній. Одначе китайський нарід, тисячі літ відорваний від чужого світа й привязаний непохитно до своїх традицій, не думає піддаватися завойовницьким плянам чужинців і не допустив до задуму пованого англійцями й японцями подiлу Китаю на окремі кольоніяльні області, видаловуючи часто свою

ненависть до усіх чужинців поважними розрухами й збройними виступами (нпр. боксерський рух при кінці минулого століття).

Доля старої Америки, чи там Африки поминула жовтий Китай. Не вдалися також англійські способи використання жовтих робітників для інтересів білого підприємця. Щойно американська кольонізаційна метода стала підкопувати систематично консервативний будинок китайського світогляду й ослаблювати центральну власть поширюванням нових поступових кличів, робила надії на більші успіхи та на використання ситуації в користь чужих державних інтересів. Заходам цеї американської методи вдалося дійсно зломити власть могутніх мандаринів і цісарської надворної камарилі, а вкінці й повалити цісарство й завести в краю, здавалося б, европейські назверх форми правління й державної господарки.

Одначе й ця метода виявилася вкінці непридатною. Хоч Китай по упадку цісарства опинився без проводу й попав у руки змагаючих до влади ґенералів, і хоч з другого боку европейські та американські ідеї завоювали собі право горожанства між новою ґенерацією, не зменшилася ані на крихту відпорність Китайців проти імперіялістичних і капіталістичних заходів чужинців. Навпаки, молода ґенерація, переймаючи від европейців, а особливо від американців, усі модерні ідеї та методи публичної та горожанської праці, використала їх тільки для скріплення власного відпору та до сильнішого розпропаґандування власного народу. Кличі про власть народу, рівноправність усіх людей перед законом, конечність панування державної гадки над домаганнями одиниць, самовизначення народів і т. п. обернулися тепер своїм небезпечним вістрям проти „білих" учителів в Европі й Америці й поширилися між народом при помочі модерної, справді американської пропаґанди, а особливо при допомозі численної преси, проти якої нема змоги боротися.

Після війни, що не принесла китайцям сподіваних користей, **весь нарід** захопився тією пропаґандою за визволення краю з пут „білого дідька". Коли перед війною тільки гуртки інтеліґентів і купи темного народу старалися ставити опір чужинцям, тепер цей опір загальний і непоборимий. Крім інтеліґенції, що свідомо його підсичує, перенялося ним чимраз більше свідоме, добре зорґанізоване робітництво, що тепер також краще ситуоване (заробіток робітника в Китаю піднявся за останніх 20—25 літ **у пятнацятеро!**), а вкінці пристало до нього хоч менше свідоме і численне китайське купецтво.

Китайський купець, що вже перед війною запізнався з чужими для себе европейськими й американськими способами продукції й купецькими звичаями, скористав з ліквідації численних чужих, особливо европейських фірм і підприємств та навчився сам, цілком самостійно працювати й торгувати з цілим світом, без чужої помочі. Тому купецтво має тепер зрозумілий інтерес не допустити до відновлення старих зліквідованих або закладання нових фірм і всіми силами піддержує всі заходи проти чужих товарів і імпортерів, не виключаючи навіть т. зв. „національнобільшовицьких рухів".

Чужинці програли вже справу й стали тепер рахуватися з Китаєм, як із **суб'єктом**. Це виявилося нпр. в листопаді 1925 ого року підчас пекінських митних переговорів, що покінчилися признанням Китаєві **митної автономії**, якої від 1842-ого року ніяк не хотіли признати. Таким чином Китай став окремим незалежним господарчим тілом, а Европа втратила величезний терен збуту. Сьогодні стараються заінтересовані держави **форсуванням революції** рятувати для себе, що хто зможе. Одначе рішучо **безуспішно**, бо нема між ними однодушности. Росія й Японія хотять свого, а Англія з завистю слідить за впливом Америки й не хотілаб здавати своїх позицій.

Найкращі вигляди має ще Японія, що в 1915 ому році використала воєнне замішання в Европі й забезпечила собі відомим 21 пунктом поважний політичний та господарчий вплив у Китаю. Після війни суперництво між Японією, Англією й Америкою прибрало було грізні форми, але вкінці прийшло до хвилевої згоди й до поділу сфер інтересів, причім Японія задержала північ, Англія південь, а Америка область Янгсекіяну. На півночі Японія стрінулася з аспіраціями совітів, одначе тут, не зважаючи на заходи англійців і американців, не дійшло до конфлікту, навпаки до заключення у травні 1924-ого року приязного договору. Японія й Росія зреклися супроти Китаю **агресивної політики**, змагаючи на довшу мету до створення **східньо-азійського бльоку народів**, що загрожує безпосередньо життєвим інтересам англьо саксонців і може дати початок **нового угрупування сил на Сході**.

Китай, ця країна пів міліярда „жовтих малп", стає вже поважною світовою дійсністю, з якою, як постійним чинником числяться вже в Японії і в Америці. І хоч наївно може думати про близький похід **жовтих армій на Европу** і створення другої держави Джінгіс Хана, то всеж таки тямити треба сьогодні важні слова: „**Народи Европи, бережіть ваших найсвятіших скарбів!**"

Національні меншости в УСРР.

Підсумки дотеперішньої національної політики більшовиків на Україні.

В Харкові відбулася в днях 8. і 9. січня ц. р. нарада робітників серед національних меншостей України. Нараду скликала центральна комісія національних меншостей при Всеукраїнському Центральному Виконавчому Комітеті Рад. Як кожна нарада та зізд, що відбуваються в теперішніх обставинах і заходами офіціяльних чинників, так і ця відбулася наскрізь шабльоново. Виступили офіціяльні представники партії та уряду з відповідними рефератами та енунціяціями, в яких тисячний раз повторяються ті самі фрази про напрямні та цілі національної політики більшовиків.

Попри такі реферати бувають ще й інші, перевантажені цифрами т. зв. звідомлення з дотеперішньої діяльности офіціяльних установ. Цим разом виголосив того роду реферат-звідомлення заступник голови Центр. Комітету нац. меншостей **Саулевич** (головою комісії є секретар ВУЦВК-ту Буценко). На реферат Саулевича треба звернути належну увагу й нам, бо в ньому зібрані підсумки дотеперішньої політики більшовиків відносно нац. меншостей.

В Саулевича довідуємося, що з 1. січня 1926 р. на загальне число 28,712.000 душ населення на Україні було на основі доповняючих даних: москалів—2,292.000, жидів—1,375.000 (Черлюнчакевич і Гальперін нараховали їх у 1925 р. 1,700.000), поляків — 392 тисячі, німців — 374 тисячі, греків —102 тисячі, болгар—100 тисяч, молдаван—270 тисяч (в тім поза межами молдавської автономної республики 83 тисячі), білорусинів—28 тисяч, чехів—12 тисяч, вірмен—9 тис., татар—10 тис. і інших 51.500 тисяч. Таким чином на основі даних Центральної Комісії Національних Меншостей є тепер на Україні **17·3** відсотків неукраїнського населення, а не понад 19 відс., як це подала польська преса останніх днів, а за нею повторили це деякі наші, дарма що радянофільські органи.

Познайомившися з повищим фактичним станом чисельности національних меншостей, приглянькося тепер самим підсумкам більшовицької праці для них і серед них. По день зізду було на Україні 312 московських сільських рад, 228 німецьких, 137 польських, 117 жидівських (в тім числі 69 т. зв. „посьолкових"), 47 болгарських, 30 грецьких, 14 молдавських, 13 чеських, 2 білоруських і 1 шведська. В нинішній автономній молдавській республиці є 40 молдавських, 6 московських, 1 болгарська і 1 польська сільська рада, а зате нема ніодної української, не зважаючи на те, що українці творять там релятивну більшість.

Всі нац. меншости мають нині 3.891 шкіл з 140.113 учнями. З того німці мають 521 шкіл, жиди — 432, поляки—337 (малощо не стільки що 7 мільйонів українців під Польщею). болгари—74, чехи—17. Крім народніх загальноосвітніх шкіл є ще професійні, господарські та інші школи, призначені виключно для національних меншостей. Від 1924 р. почали там організувати окремі судові камери для тих меншостей Нині є їх 58. Великі суми зужив уряд також на переселювання деяких національних меншостей у однородні громади та райони. При окружних адміністраційних осередках істнували і тепер істнують окремі відділи для справ національних меншостей. В дискусії над звітом домагалися учасники наради, щобч при міських радах мали національні меншости свої окремі секції, одначе ця пропозиція не найшла підтримки від офіціяльних представників влади і тому впала.

Секретар ВУЦВК-ту Буценко розгорнув перспективи серед нац. меншостей в 1927 р. Від нього довідуємося, що на протязі цьогороку зорганізує радвлада ще 40 московських сільських рад, а крім того сформує 8 чисто-московських районів. Число німецьких рад збільшилось на 10 одиниць. До березня ц. р. мають остаточно сформувати окремий жидівський район на Херсонщині. Крім того уряд має підготовити 350 кваліфікованих секретарів для національних рад. Щож до дальшого розселювання нац. меншостей, то Буценко заявив, що ця справа вирішується у всесоюзному „маштабі", та що частину нац. меншостей прийдеться переселити в інші республики.

Не беремося лишній раз характеризувати більшовицької політики в національній справі на Україні, але зате наведемо для її характеристики слова стовпів більшовицької диктатури на Україні. Голова комісії національних меншостей Буценко ствердив, що деякі члени компартії споміж національних меншостей хочуть „під крилом національної політики **змазати роботу українізації**. І це роблять вони не зважаючи на те, що

„радянська влада раніше забезпечила права національних меншостей на Україні, ніж почала проводити українізацію. Якщо в справі українізації є ще деякі хиби, то не тільки в самій українізації, але й з іншого боку з боку неґативного ставлення справи українізації".

Не так як Буценко характеризував підсумки роботи для нац. меншостей на Україні представник КП(б)У на тій нараді відомий Затонський. Він перш за все взяв в оборону перед українізацією нац. меншости, особливо московську.

„В часі перевірки знання української мови—казав він (цитуємо за „Вістями") — від службовців державних установ вимагають іноді надто багато, чого зовсім не диктує певна необхідність. Крім того це порушує інтереси національних меншостей. Робітники серед націон. меншостей повинні сміливо та отверто виявляти ширення ненормальних ухилів українізації (тобто примусове впровадження української мови)".

Обговорюючи при відкритті наради загально національну політику, ствердив він ще раз загально відомий факт:

„Ми маємо нині на ґрунті непа безумовний зріст чисто власницьких інтересів, приватньої конкуренції тощо. Наша культура ще далеко не соціялістична... Старі відносини зломано, а нових іще не утворено. Ми одержали в спадщині величезну культурну спадщину. В процесі повернення цієї спадщини на користь радянського будівництва, ми, безумовно, натикатимемось на воскресіння буржуазної ідеольоґії, а вона як відомо, звязана нерозривно з націоналізмом".

Виголосивши ще кілька відомих фраз на тему того, що більшовики намагаються опанувати творчий процес української культури для своїх пролетарських цілей, а тим самим не допустити до конфлікту між українським селом та зросійщеним містом, Затонський закінчив ось яким вимовним висновком.

„Ми повинні, не зачіпаючи інтересів руської національности, добитися того, щоби руське місто знало українську мову і могло керувати політичним та культурним розвитком українського села".

Таким чином довідалися ми ще одної правди, що на Україні має творити українську культуру не инше, але якраз **московське місто**.

„Рідна Школа" — всенародня установа.

I.

Відгуки Загального Зізду „Рідної Школи". — Значіння дошкільного, шкільного й позашкільного виховання. — Ліквідація „українського питання" в Польщі. — Шкільна справа перед усіми іншими!

У звязку з останнім Загальним Зіздом „Рідної Школи" розвинулася в нашій пресі на теми Зізду й виховання ширша як звичайно, більше або менше спокійна, а подекуди навіть пристрасна дискусія. В цій дебаті чи то з дилетантської несвідомости чи то з партійних або інших мотивів деякі автори ставилися односторонно до самого Зізду і опісля на підставі невірних преміс робили також заключення, переплутуючи нерідко поняття також в основних справах самогож виховання. Отся моя стаття має на меті причинитися до вияснення тих справ. Хочу підійти до них зовсім обєктивно, трактуючи справу виховання із загально національного становища та ставлячи її понад вузько особисті, кастові чи партійні аспірації.

Якщо будемо дивитися на справу виховання з погляду найзагальнішого значення того слова, то воно обіймає ціле життя людини. Бож людина виховується не тільки вдома і в школі, але й опісля у своїх професійних гуртах, ріжних товариствах, кооперативах, партійних організаціях і т. д. Все те школа життя.

Одначе коли розглядатимемо поодинокі періоди життя людини, то найважнішим періодом у вихованні людини — це час передшкільний, а головно шкільний. Тоді дитина систематично набирає перших понять, а опісля в дальшому розвитку поволі знайомлюється з минулим, з національними і загально-людськими надбаннями, переймається своєю рідною, національною традицією, душею відчуває нерозривну звязь зі своєю нацією, якої є членом, тішиться її успіхами, болить її горем і готова на найбільші жертви для добуття кращої долі для неї. Словом: шкільне виховання — це перша азбука життя, а заразом перші підвалини, на яких опісля будується світогляд людини відповідно до найріжнородніших умов життя.

Дошкільне виховання до шестого року життя (в захоронках, діточих садках і т. д.) треває коротко й обіймає тільки перший період життя, в якому душевні органи дитини тільки-що починають розвиватися. Тому хоча воно з одного боку дуже пожиточне само по собі й необхідне з огляду на підбудову шкільного виховання, то шкільне виховання, як самостійний виховний чинник, за слабе й не вистарчаюче, щоб витиснути незатерте пятно на цілім житті. Його усуне в тінь або й зовсім знівелює систематична 7-літня шкільна

наука і шкільне виховання. Отже признаючи велику вартість дошкільного виховання — не слід його перецінювати і тим самим зменшувати нашу увагу до виховання шкільного.

Пізніше позашкільне виховання тільки доповнює і становить надбудову шкільного виховання. Якщо шкільне виховання було недоцільне або й шкідливе, то при чагідному позашкільному вихованню в пізнішому віці дуже тяжко направити безліч щілин і небезпечних рис, які потворило довголітнє обовязкове систематичне шкільне виховання. Чужа школя дуже часто так деформує душу даної одиниці, що пізніше позашкільне виховання вже на неї не має впливу. І така одиниця стає колодою або й ворогом свойого народу.

Писав Ферстер: „В німецькій школі може працювати тільки Німець, бо чужинецький вихователь повів би німецький нарід до руїни й нещастя"*). До чого доведуть український нарід польські й утраквістичні школи з польським учительством — про це, здається, зайва річ писати. Вистане зазначити, що вшехпольський ідеольоґ, б. міністр освіти Станислав Грабський, заявив був, що шляхом польонізації шкільництва за 25 літ не буде в Польщі на „всходніх кресах" українського питання. А „Слово Польске" з 9. січня п. р., радіючи дотеперішними польонізаційними успіхами та взиваючи до ще більшої активности в цьому напрямі, пише: „Метода Бісмарка, примінена до наших відносин, не заведе нас. Можемо бути певні, що з нашими меншостями, котрі культурно стоять далеко нижче нас, це вдасться за нецілих 20 літ". Приклади щоденного життя дають нам наглядні докази, що це не пусті фрази, а навпаки — ці екстермінаційні заходи наших сусідів при каригідній нашій безчинности й байдужости здійснюються і будуть здійснюватися чим далі, то в прискореному темпі.

Чи з уваги на те вільно нам свідомо недоцінювати справи безоглядної оборони українського державного шкільництва й учительства, особливож справи необхідної розбудови й удержання приватного рідного шкільництва всіх типів зі своїм рідним учительством? Чи вільно нам ці основні, найважніші справи нації усувати як другорядні на дальший плян, потішаючи себе, що позашкільна освіта в читальнях чи інших товариствах та організаціях направить ті шкоди, які поробили в нашому молодому поколінні чужа школа, чуже виховання?

Ні! Таке ставлення справи є, що правда, вигідніше, одначе в наслідках воно для нашої нації катастрофальне по тій причині, що взагалі не буде вже кого направляти, коли наше молоде покоління, виховане чужою школою і чужим учительством, опиниться в чужім таборі. Тому нам не вільно — рахуючи на непевне позашкільне виховання — ані на хвилину спускати з очей справи шкільного виховання, а навпаки — мусимо в першій мірі і перед усім іншим присвятити їй якнайбільше уваги. Бо занедбання шкільної справи відібється страшними, просто фатальними наслідками на всіх ділянках життя цілої нації а в дальшій перспективі може навіть захитати її істнуванням.

Згідно з однодушною постановою всіх краєвих культурних, економічних і політичних організацій Тов-о „Рідна Школа" є нашою найвищою кермуючою установою у всіх справах приватного дошкільного і шкільного виховання. На удержання істнуючих захоронок, шкіл, курсів, зразкових варстатів, бурс і інших подібних виховних заведень та на їх необхідне поширення, особливож на поширення всенародніх та фахових шкіл і курсів потребує „Рідна Школа" постійних великих фондів. Обовязком цілого українського громадянства та всіх українських товариств, інституцій і підприємств є матеріяльно забезпечити цю всенародню установу, а тоді зможе й „Рідна Школа" поставити наше приватне шкільництво на висоті сучасних вимог науки і потреб життя нації згідно з вимогами останнього загального зїзду.

Іван Герасимович.

*) „Deutsche Bildung, deutscher Glaube, deutsche Erziehung", 1926.

Памнтайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Частинна амнестія.

Декрет про амнестію проголошений. — Іменування пос. Медзінського міністром почт і телеґрафів. — Медзінський віцепремієром? Пленарне засідання сойму.

Варшава, 20. січня 1927.

Останнє число „Дзенніка Устав" містить декрет президента Польщі з важністю від 1. лютого 1927 р. про передвчинцеве звільнення осіб, які відсиджують кару позбавлення свободи. І так будеться скорше звільнювати засуджених на кару позбавлення свободи, коли відбули вже ⅔ кари, але найменше шість місяців і весь той час велися добре. Засуджені на досмертну вязницю можуть бути звільнені, коли відбули вже бодай 15 літ кари. Розпорядок той торкається також тих, яким кару смерти актом ласки замінено на досмертну вязницю. Про звільнення рішає міністр справедливости.

Нині президент держави, прихиляючися до внесення президента Ради міністрів, підписав іменування посла Богуслава Медзінського міністром почт і телеґрафів. В політичних колах кажуть, що іменування Медзінського міністром почт і телеґрафів це тільки етап, після якого послідує іменування його віцепремієром.

Пленарне засідання сойму буде у вівторок дня 25. січня. На деннім порядку справа арештування білоруських послів. Сподіються живої дискусії. На понеділок передбачені є засідання реґуляміновoї комісії і комісії посольської незаймаловсти та конвенту сеніорів.

Кріза німецького уряду.

Берлин, 20. січня 1927.

Канцл. Маркс зложив звіт през. Гінденбурґові зі своїх переговорів із представниками парл. партій для утворення уряду. З причини труднощів, на які натрафив при заходах створення уряду центру, д-р Маркс зложив на руки президента держави поручену йому місію. През. Гінденбурґ застеріг собі дальше рішення.

Маркс утворить уряд.

Берлин 20. січня 1927.

В пополудневих годинах през. Гінденбурґ вислав до канцл. Маркса листа, в якім просить його, щоби якнайскорше створив уряд, опертий на більшости міщанських партій райхстаґу.

За розвязанням райхстаґу.

Берлін, 20. січня 1927.

Вчора отворено перше післясвяточне пленарне засідання райхстаґу. Пос. Штекер ком. поставив внесення на розвязання райхстаґу. Внесення мотивував тим, що 3 тижнев парляментарні ферії причинилися до затяжної кризи. Ствердив, що найвища пора зробити кінець закулисовим торгам за мін. теки. Бесідник домагався негайного голосування. Домагання це відкинено з формальних причин.

Південна Америка проти Злучених Держав.

Арґентина і Бразилія проти Злучених держав.

Льондон, 20. січня 1927.

З Буенос Айрес повідомляють, що вчора були в столиці Арґентини і Бразилії великі демонстрації. Принято резолюції з протестом проти інтеренції Злучених Держав у Мексику і Нікараґуї.

Панама проти Злучених Держав.

Льондон 20. січня 1927.

Із Панами повідомляють, що там зростає опозиція проти трактату зі Злученими Державами. Посли панамського парляменту одержали анонімні листи з погрозою смерти кождому, хто голосуватиме за трактатом. Держ. секретар Келоґ заявив, що готов піддати арбітражові мексикансько-американський конфлікт.

Зріст опозиції в Злуч. Державах.

Льондон, 20. січня 1927.

„Есошейтед Прес" повідомляє про загострення напруження між урядом Злучених Держав і опозицією з причини політики уряду до держав латинської Америки. Опозиція виступає рішучо проти інтервенційної політики през. Куліджа.

Англія шле до Китаю військо.

Льондон, 20. січня 1927.

Відділи англійської армії збираються в пристанях перед виїздом до Китаю. Уряд постановив вислати танки на Схід для піддержки тамошніх летничих сил.

Демонстрації китайців проти чужинців.

Льондон, 20. січня 1927.

З Пекіну повідомляють, що у місцевости Севчав були бурливі демонстрації. Китайці сплюндрували дві англійські школи, шпиталь, американську церкву і французьку місію. Китайські війська виступили щойно тоді, коли вже демонстранти зоурили доми. Було двох людей убитих.

Переворот у Латвії!

Варшава, 20. січня 1927.

Урядова більшовицька агенція „Тас" повідомляє, що в Ризі латишські фашисти приготовляють переворот при помочі Англії. Спершу той переворот мали перевести рівночасно з ковенським. Тепер опрацьовують нову діяльність військових і приватних організацій, на чолі яких стоять офіцери. Військовий переворот мається доконати около 22. січня. Керують переворотом бувш. премієр Ульманіс, генерал латишської армії Кіре, бувш. офіцер Денікінової армії і командант латвійської армії Радінсо. Латишські визначні особистости, між ин. Ульманіс, заперечують повищу чутку, заявляючи, що держ. переворот у Латвії неможливий.

Монархістичний переворот на Литві?

Берлін, 20. січня 1927.

З Ковна повідомляють: Заарештування і заслання до концентраційного табору у Ворнях майора Томкуса і кап. Климайтіса звязують із приготовуванням нового монархістичним переворотом на Литві. Група офіцерів, піддержувана правицею і христ. демократією, приготовляла той переворот для введення диктатури як переходового стану до монархії.

Риков про можливість конфлікту.

Віденъ, 20. січня 1927.

„Н. Фр. Пр." повідомляє з Москви, що голова ради нар. комісарів Риков у промові зазначив, що скріплення фашизму над більшовицьким кордоном та держ. перевороти в Польщі і на Литві роблять конфлікти можливими. Є теж небезпека, що великі держави, як Англія, ужиють для своїх цілей балтійські держави. Риков закінчив промову закликом до учасників, щоби піддержували в СРСР. будову тяжких літаків, бо СРСР. має доволі лише легких літаків.

Бійка в чехословацькім парляменті.

Прага, 20. січня 1927.

При нагоді голосування над новелею до митових законів прийшло в парляменті до довготреваної обструкції. Грали на плитах. Обструкція покінчилася бійкою. Один словацький посол був ранений, а салю здемольовано. З причини тих подій 4 послів соціялістів і 1 націоналіста потягнеться до відповідальности.

Перед процесом Шварцбарта.

Париж, 20. січня 1927.

Слідчий судля в справі Шварцбарта переслухав ще одного свідка, а саме ген. Сальського. Одначе цього свідка не конфронтовано із Шварцбартом, бо його переслухувано тільки на обставини, звязані з особою гол. от. Петлюри і його діяльністю. Ген. Сальський рішучо заперечив, начеб Петлюра був причасний до погромів. Навпаки — він їх всякими засобами поборював. На зізнання ген. Сальського покінчено ціле слідство. В найближчих днях всі матеріяли слідства будуть передані до окружного суду, який розпише розправу правдоподібно на перші дні березня.

Самовбивство в готелі.

Львів, 21. січня 1927.

В готелі при Бернардинській площі застрілився 22-літний швецький челядник Василь Лащук із робітні Яреми при вул. Фредри. Він намовляв свою наречену Завальницьку, щоби прийшла до готелю, де обоє поповнили би самовбивство, але вона не прийшла.

Біржа.

Гроші.

Курс доляра 9·00 зол. Банк Польський платив за: доляри в готівці 8·95, Ню Иорк 8·98, швайцарський франк 173·21, італійські ліри 38·80, данські корони 239·10, норвеські корони 229·00, голяндський ґульден 359·81, австрійські шилінґи 126·76, німецькі марки 212·92.

Курс золота у приватнім обороті: грам золота 5·95, доляр 9·03, австрійські корони 184·50 (за сто), німецькі марки 216·45 (за сто), рубель 4·72, англійський фунт 44·10, турецький фунт 38·70, дукат 20·70, франк латинської унії 1·76.

Збіжжа.

Пшениця двір. 53·00—54·00, пшениця кр. селянська 50·00—51·50, жито галицьке 38·00—39·00, ячмінь галицький броварний 32·00—34·00, ячмінь галицький до перемелювання 28·00—29·00, ячмінь пастівний 27·00—27·50, овес галицький 29·25—30·25, кукурудза румунська 27·00—28·00.

Безглуздя чи провокація?

Безправна конфіската приватної власности в Сосові.

В демократичній републиці так привикли ми до нечуваних курйозів, що вже ніщо не може нас дуже здивувати. Одначе подія, що мала місце в половині цього місяця в глухім селі над Стрипою, а саме в Сосові, підгаєцького повіту, моглаб не здивувати хіба пятьдесять літ тому китайця або нинішнього зулюса.

Істнувала в Сосові від непамятних часів парохіяльна школа, т. з. дяківка, власність греко-кат. парохії Сосів. Яких 60 літ тому політична громада Сосів побудувала побіч тої дяківки маленький домок на народню школу. Будинок той не надавався на призначену ціль і громада мусіла робити старання в справі будови нової школи. В тім часі, менше-більше 50 літ взад, згоріла дяківка, а що була асекурована, парохія дістала відшкодування в сумі 501 К. Тодішній парох, щоб помогти громаді, зробив умову з місцевою шкільною радою і громадою того роду, що одержані з асекурації гроші дав на школу, під яку громада дала площу, а в заміш за те домок коло дяківки, як невідповідний на школу, дістав на помешкання дяка. Умову цю, як корисну для громади, затвердили всі компетентні чинники. Одначе парох, не будучи правником, не перевів інтабуляції права власности давньої школи на парохію. Але фактично взяв давню школу в посідання і до нинішнього дня парохія уживає її як помешкання для дяка, уважаючи її своєю власністю, чим вона є в дійсности. Натомість громада за гроші парохії вибудувала собі школу, ніколи не роблячи собі претенсій до дяківки.

Цього року в січні наказний війт з Сосова довідався в якийсь спосіб, що дяківка заінтабульована на громаду, згл. на народню школу в Сосові. З тим „відкриттям" пішов до наказного маршалка повіту п. Цайтлебена і цей, не роблячи ніяких доходжень і нікого не слухаючи видав наказ руманції дяка з заниманої ним хати. Наказ той післав до виконання старості п. Польові, який дав приказ постерункові в Сосові викинути дяка з родиною силою. Ані управа повітового виділу, ані староство не доручають своїх резолюцій сторонам і про наказ руманції довідуються сторони 12. січня від поліції з тим, що вона має відбутися 14. січня, себто в сам новий рік.

Цей неймовірний наказ впав наче грім не лише на Сосів, але також на доокличні села. Нікому не могло в голові поміститися, щоби щось подібне могло статися. Як про власність і посідання можуть рішати якісь інші органи, а не суд? Врешті тою, як могло якесь рішення влади щодо приватного права сторони урости в силу права, тобто надаватися до виконання перед доруненням його стороні? Чи можливо, щоб повітовий виділ міг позбавити горожанина конституцією загарантованого права властивого суду? Громада вислала 13. січня делеґацію до Підгаєць до п. Цайтлебена, щоб зажадати пояснення. Тут довідалася, що дійсно такий наказ видано і що він буде виконаний. Селяни, знаючи, що п. Цайтлебен побирав правничу ерудицію у своїм млині і ставі, удалися до старости. Укінчений юрист навіть не сплавлив, а гордо заявив, що все зарядив правно і все буде до йоти виконане. Делеґація звернулася телеґрафічно до воєвідства в Тернополі з просьбою знести, або бодай стримати це зарядження. Колиж до пізної ночі відповідь не надходила, делеґація відіхала з нічим.

Обурення в селі росло і вдосвіта на новий рік поїхала нова делеґація до п. Цайтлебена і до п. Полья. У маршалка грізна постава делеґації добилася того, що руманцію здержано на новий рік, а призначено її на суботу 15. січня, одначе ані староста, ані воєвідство ніякого рішення не видало. Селяни вернули і, не зважаючи на поради заховати зимну кров, рішилися на все. В суботу вдосвіта почали дзвонити на тривогу. Весь Сосів і доокличні села в числі около двох тисяч людей обступили помешкання дяка. Наборзі рішено не допустити руманції, хіба, що по їх трупах дійде поліція до дяківки. Ця двотисячна товпа майже цілий день не рушилася з місця, очікуючи на морозі і сніговиці найгіршого. На щастя, командант постерунку, який, як кажуть селяне, переріс на цілу голову підгаєцьких достойників, своїм тактом не допустив до проливу крови. Він заявив, що руманції переводити не буде, а коли й наказний війт зачав завзивати до спокою, люде поволі розійшлися.

Ця справа донині не рішена, не зважаючи навіть на письменне зажалення до воєвідства. Селяни ходять і питаються, чи в демократичній державі нема вже таки нікого, коли не з головою, то бодай з примітивним почуттям права, щоб той скандал усунути? І чи події в Сосові є дійсно тільки безглуздям, чи провокацією? — *Делеґат.*

НОВИНКИ.

— **Політичні арешти.** Польська преса передає інформації про нові арештування між нашими студентами у звязку буцімто із шпигунською аферою, про яку у свій час счинили такий галас. Фактично арештували двох студентів краківського університету братів Вербицьких, які приїхали на свята до родини. Виходило би, що Вербицькі приїхали із Кракова сюди, а пишуть, що вони скривались. У Львові, як довідуємось випадково, арештували невідомо защо студента Петра Баковича, а в хаті панства Сеників поліція робила двохгодинний трус, теж за чимсь шукаючи.

— **Для політичних вязнів!** Комітет опіки над політичними вязнями уладжує для придбання конечних засобів для поліпшення харчів нашим політичним вязням низку популярно-наукових викладів. Перший виклад відбудеться в неділю дня 23 го січня, в 6-ій год. попол. в салі Т-ва Українська Бесіда у Львові („Народний Дім" І. пов.). Говоритиме д-р Д. Донцов на тему: Поет твердої душі (Василь Стефаник). Добровільні датки на згадану ціль приймається з подякою.

— **Оригінальний Йордан.** Цього року вперше військова влада зорганізувала Йордан для жовнірів греко-католицького обряду та православних. Минулих років на ці дні тільки звільнювала їх від служби. Характеристичною рисою цього церковного свята було те, що після посвячення води орхестри грали гимн „Боже щось Польске", щоби, як каже „Слово Польске" „эєднати релігійний обряд з державно-польським настроєм".

— **Виставка української книги в Бельгії.** Установа Musée du Livre в Брюселі, яка стежить за мистецтвом книги і поза межами Бельгії, згодилась улаштувати в місяці квітні „Виставку української книги і гравюри", з ініціятиви редакції „Українського Мистецтва" у Львові. У програму цієї виставки мають увійти: 1) Усі роди гравюри (суха голка, офорт, акватина, мецотина, ритина, дереворит, мідерит, сталерит). 2) Книжкова графіка — екслибриси, титулові сторінки, обгортки, заставки, кінцівки, початкові літери, „ексліібріс", видавничі знаки. 3) Ужиткова графіка — плякати, афіші, етикетки і т. ін. У виділі книжкової графіки можуть бути виставлені не лише цілі книги, але також окремі аркуші і спеціяльні відбитки. Подаючи ці відомости, Комітет підносить велику вагу для розвою змагань української творчости, щоби зіставити нашу артистичну продукцію із здобутками інших народів. Комітет виставки прохає всіх, що хочуть взяти участь у ній, ласкаво подати якнайскорше список річей, зазначивши при тому ціни тих з них, що призначені на продаж. Не розпоряджуючи великими коштами, Комітет просить учасників майбутньої виставки взяти на себе видатки пересилки експонатів. З тої ж причини він буде змушений відчислити з сум, одержаних з продажі 10 відсотків на покриття видатків організації. Решта грошей після покриття всіх видатків, має бути передана на видавничий фонд часопису „Українське Мистецтво". Усі експонати треба висилати якнайскорше і не пізніше першого березня на адресу: M. Andreievsky, Bruxelles 38, rue de Naples, Belgique. Докладніші відомости можна засягнути в Брюселі у п. Андрієвського, у п. Сичинського в Празі, Domicho vice Nr. 102, у п. Голубця у Львові Ринок 10, у п. Стешенка в Київі, Інститут Книгознавства, Пушкінська вул. 8 пом. 8.

— **Вечір у честь Стефаника на провінції.** Пишуть нам: Гурток праці при читальні „Просвіти" в Скалі, улаштував дня 16-го ц. м. літературний вечір у честь 25-літньої праці співця мужицької недолі Василя Стефаника. Саля наповнена вщерть слухачами; були: молоді, старші, інтелігенти і прості хлопці та дівчата. Переднє слово про значіння літературного вечора сказав Петро Мартюк і прочитав реферат про письменника. Прочитано теж з поясненням кілька нарисів Стефаника. Другий реферат був про повість О. Кобилянської „Царівна" і п-ні Момотюківної Іванни. П. Маруся Стовська прочитала кілька поезій Олеся. П. Евген Маюк прочитав вірш „Вітер з України". Вечір викликав гарне враження. Після нього вислали Стефаникові привіт з підписами всіх присутніх.

— **Ucrainica.** У чеському „Деннику", що виходить в Остраві, друкується в перекладі повість Андрія Чайковського „Олюнька". — Як 47. число „Spisy" філософічного факультету університету коменського в Братиславі появилася студія професора тогож університету д-ра Евгена Перфецького п. з. „Podkarpatské a hlučské tradice o králi Matyáši Corvinovi" (1926, 8°, стор. 62).

— **Православя на Закарпатті.** На українському Закарпатті повели були в останніх роках сильну агітацію за православям русофіли зпід стягу д-ра Гагатка, себто головним чином емігранти з Галичини й Буковини. Наслідком того перейшло вже було понад 60 громад на православя, а в богатьох инших громадах прийшло було до бійок, а навіть до кровавих заворушень між греко-католиками, що боронили свого стану посідання, і православними, що робили наступи на уніятські церкви. Одначе успіхи православя довго не тревали, а 1926-ий рік зазначився вже сильним його упадком на Закарпатті, бо одна православна парохія по другій стали вертати назад до унії. В останніх тижнях вернуло назад до унії село Великі Лучки і Горонда, де обняли церкви знову гр.-кат. священики. Тепер є ще в руках православних всього 17 бувших гр.-католицьких церков, усі в Мармороші.

— **Потреба церкви в Маґерові.** „Дзєнник Львовскі" з 21. ц. м. подає в дописи з Маґерова: „Є тут церква, знищена війною — гарна, мурована. Перед війною була майже на укінченні. Сьогодни ті мури гниють, нищаться. Люди сходяться з сусідних сіл і з місточка на богослуження і мусять стояти під дверима малої деревляної церкви, що стоїть біля цієї мурованої. Шкода, що нема кому тою справою заінтересуватися. Священик гр.-кат. обряду старушок, не може нічого зробити, а церковний комітет певно не має діяльних людей, що піднялисеб того діла. Може митрополія гр.-кат. обряду займеться ближче тою справою?" — Сумно, що саме таку справу мусить нашим людям пригадувати сусідський орган.

— **Особисті вісти.** Дня 15-го ц. м. б. р. промувалися на ґрацькому університеті на докторів медицини т. Роман Арсенич і т. Теодозій Сенківський.

— **Звичайна темна хроніка.** 4 місяці вязниці дістав бувший австрійський фельдфебель і бувш. польський сержант Иосиф Лях, який не мав щастя в любови: покинув свою першу жінку, незаконно оженився з другою, що теж покинув і почав займатись посередництвом у незаконній любови у власній хаті. — Цілу фабрику злодійського приладдя відкрила поліція в хаті якогось Маркуса Менкеса, на Замарстинові, де злодії саме мали фафове засідання. — Личаківському купцеві Діємандові щезло з хати 39 дол.: нянька обвинувачена у конфіскаті цієї чужої валюти, складає вину на дволітню дитину. — Якась асистентка залізниць у Львові засуджена в суді на арешт з цікавої причини: за те, що вдержувала звязки з одним жонатим урядовцем. Жінка цього урядовця подала на неї в суд. Винен не муж, а його приятелька. — Старий спосіб оборони злодіїв, яких зловили за руку, повторив ще раз аматор чужої вуженини Голіновський, переловлений з мішком: спочатку хотів стрілити в поліцая, а коли револьвер замерз, він прикинувся божевільним. — У VII-ій польській ґімназії вломники розбили касу і забрали звідти 300 зол.; сліди вломy кажуть, що це були аматори.

— **Сільські пристрасти.** У Черемхові (Коломийщина) Гуцул Корилюк звязав і відпалив 14-літню дівчину, за те, що вона вкрала йому вінок сушених овочів. Дівчина збожеволіла.

— **Померли:** у Білгороді сербський учений проф. Иован Чвійч, один з найбільших славянських географів і землезнавців. Одночасно помер другий визначний серб д-р Оттокар Ри[illegible]ар, голова відділу міністерства закордонних справ, член численних делегацій для міжнародних справ. Може хто з читачів тямить його з його побуту у Галичині на нашім великім сокільськім здвизі. — Бельгійська княжна Шарльота.

— **Сензаційна розправа.** У Варшаві ведеться сензаційна розправа за вбивство молодого грузинського поета Сергія Куруліішвілія. Убив його бувший його приятель Стефан Лєбрун Лікерник, колись урядовець міністерства земельних справ у Варшаві. Куруліішвілі був урядовцем грузинської місії у Варшаві. Скінчив університет у Київі. У Варшаві познайомився з жінкою Лєбруна — Галиною Сас-Войцїцькою, малиркою, якій позував до портрету. Після довшої знайомости закохався в ній. Її муж дізнавшись про це, згодився на розвід. Войцїцька мала дитину від Куруліішвілія, який постійно гаяв із обіцянням шлюбом, ждучи на розвід з власною жінкою. Лєбрун заявляє на суді, що вбив Куруліішвілія під впливом хвилевого подразнення, побачивши його раз у цукорні, а маючи постійне пересвідчення, що він скривдив його жінку, яка не була з ним щаслива. Жінка Лєбруна заявляє, що муж мав дивоглядну вдачу, вона не була з ним щасливою і мусіла важко сама працювати на хліб. Куруліішвілі був вимовно шляхотною людиною і кохав її. Вчинок свого першого мужа пояснює собі хіба заздрістю, бо Куруліішвілі перевищував його під кожним оглядом. Інші свідки висловлюються про грузинського поета менше прихильно. Лєбрун, проти якого його бувша жінка складала дуже неприхильні зізнання, засуджений на 4 роки вязниці і 2000 зол. судових коштів у користь брата Куріішвілі.

— **Пожежі.** Згоріла дрогобицька гарбарня. Причина пожежі невідома. — У Плевні (Болгарія) згорів місцевий театр вартости 2 міл. левів. — У Мюнхені згоріла частина фільмової робітні „Орбіс" вартости 1 і чверть міліона марок.

— **Світова всячина.** Недуга еспанки поширюється з пошестною швидкістю в шведській армії та маринарці. Військові вправи відкликані; в деяких місцях зачинено військові школи. — У Відні воєнні інваліди зорганізували величезний манифестаційний похід з ріжними написами, що обвинувачують війну та уряд. — У Самарській губернії 90 осіб замерзло в поїздах, що загрузли в полі. — Польський уряд приказав покинути межі Польщі в 24-ох годинах, російському письменникові Брешко-Брешковському, авторові численних сензаційних повістей, виданих останніми роками польською мовою, за останню „Кріваву май" неценсурну. — Шікаґо, славне бандитськими нападами, засудило на електричнім кріслі 15 злочинців одного дня. — Новим рекордом у лещетарстві є скок члена клюбу віденських лещетарів „Карльстон" на 63 метри. — Чарлі Чаплін буде виплачувати своїй розведеній жінці 4000 дол. місячно на утримання її та її дітей. Таку суму признав їй суд. Та заки він зможе це їй виплатити, мусить заплатити урядові довг податку від своїх доходів за останні сім років: 1,073,721 долярів! — У Женеві судили якогось американця, який найшов собі модерну професію: був директором „орієнтального університету", що дезорієнтував людей ріжними фальшивими дипльомами продаваними за гроші.

— **З кіна.** У кіні „Лев" іде чудова фільма із славним Валентіно у ролі новочасного „Казанови" п. з. „Кобра або отруйний чар"; у кінах „Коперник" і „Марусенька" превесела комедія „10,000 наречених".

— **„Свобода"** ч. 4. містить: Польські маневри. Політичні спекулянти. Вияснення. Арештування на Білоруси. Під румунським ярмом. Земельна реформа в практиці. Перехід на православіє. Топчуть українське свято. Що чувати у світі? Новинки. Примір для всіх. В справі зарібкової еміграції до Німеччини. Економічні вісти. Всячина. Еміґраційні справи. Нові книжки і видання. Дописи з краю.

Дописи.

Долинщина. (*Убивство війта в Мізуні Старім.*) Дня 12. І. 1927 р. в год. 11. рано зявився в громадськім уряді в Мізуні Старім екзекутор зі староства в Долині зі старшим постерунковим поліції Лянґенберґером і зажадали асистенції начальника громади Василя Воловича, котрий в нашій місцевости був дуже шанований і війтував без перерви 18 літ, щоб він удався до Василя Сови виконати ліцитацію телиці за грошеву кару в сумі 160 зол., наложену на Сову за крадіж в державних лісах. Начальник громади знав, що Василь Сова є авантурником, тому зборонявся йти до нього, але постерунковий налягав на війта, що він, як загально шанована людина, не повинен боятися. По довших намовах війт Василь Волович, громадський поліціянт Василь Кравців, ст. постер. Лянгерберт та екзекутор зі староства вибралися на загороду Василя Сови, щоб виконати екзекуцію. Василь Сова сказав, що телиці зпоміж дітей не дасть, а справу стягнення кари казав віддати до суду. Одначе екзекутор пішов до стайні брати телицю. Тимчасом жінка Василя Сови пішла до стайні і не давала брати телиці. Тоді постерунковий пішов до стайні за екзекутором. В тім часі Василь Сова сказав: „Почекайте, я вам зараз заплачу", побіг до хати і за хвилю вийшов з канонірською шаблею та револьвером і кинувся на громадського поліцянта, який утік. Тоді він кинувся на війта і почав його колоти, завдавши йому 4 смертельні рани в живіт. На крик начальника громади вибіг зі стайні постерунковий і Сова почав стріляти до нього. Постерунковий відповів стрілами і зранив В. Сову в груди. Нач. громади Василя Воловича взяли на сани і хотіли відвезти до Долини до шпиталю, але що він чув, що не доїде, то казав відвезти себе додому, де підчас операції того самого дня помер. Його похорони були величаві, бо було на них кілька тисяч народу. Був і староста з Долини Маєр і богато урядовців. По похоронах забрано Василя Сову до шпиталя в Долині і поставлено коло нього постерункового. При кінці замітимо, що в нашій місцевости, де є три тартаки, власти повинні постаратися про побудування шпиталю, щоб ранених не тягати милями до Долини. Тим більше, що в лісах маємо завсіди богато випадків побиття. Також лісові кари слід би віддавати до суду, а не до староства, щоб на будуче оминути подібних катастроф, як вище описана.

Всячина.

Спасений львицею. „Відомий" — як кажуть, англійський приборкувач звірів Уомбвел мало що не згинув у пащі свого вихованця — льва. В місті Лєстер він увійшов до клітки, де лежала львиця із малими, щоби оглянути недуже львиня. За перегородкою лежав 12 літній лев. Він попав чомусь у лють, розломав ґрату і скочив на свого пана. Уомбвел, лежучи на землі, ранений, не міг боронитися. Тоді прийшла йому на поміч львиця. Скочила на хребет льва, вхопила його зубами і почала тягнути в другий кут клітки. З боротьби між двома львами скористав ранений директор цирку і встиг втекти з клітки. Це вже другий випадок у його практиці, коли львиця рятує йому життя. Три роки тому трапилась подібна сцена.

ОПОВІСТКИ.

Репертуар Українського Наддніпрянського Театру О. Сіткевича: Жмигород: субота 22. І. Гимн нужди, неділя 23. І. Ой не ходи Грицю, понеділок 24. І. Майська ніч, второк 25. І. Маруся Богуславка. Ясло: середа 26. І. Сузанна. 1—2

З Т-ва „Зоря" у Львові. Черговий виклад відбудеться в суботу 22. січня ц. р. год. 7. вечером, в домівці товариства при вул. Вірменській ч. 25. Говоритиме д-р Р. Домбченський на тему: „Міжнародні мови". — В неділю, дня 23-го січня, год. 6. вечером, спільна просфора для членів.

Подяка. Почуваюся до обовязку по виході з тюрми зложити горячу подяку Вп. д-ру Білякові Ст., за правне заступництво і оборону, Вп. д-ру Феликові Степ. за батьківську опіку та піддержку та Вп. Комітетові допомоги політичним вязням за матеріяльну допомогу через цілий час трьохлітнього пробування у тюрмі. — Львів, 19. І. 1927. Михайло Гац, бувший вязень групи "Бессарабівців".

За редакцію відповідає Василь Мудрий. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів Ринок ч. 10.